

LOVASI ANDRÁS 50 ÉVES.

NA ÉS MOST SZERESS.

LOVASI ANDRÁS A MAGYAR POPZENE TÖRTÉNETÉNEK EGYIK LEGFONTOSABB FIGURÁJA. ÉS IDÉN ÖTVENÉVES, AMIT NOVEMBER 11-ÉN ÜNNEPEL A BUDAPEST SPORTARÉNÁBAN. MÁR EDDIGI ÉLETMŰVE IS KANONIZÁLT, NEM LEHET NEM SZEMÉLYES SZŰRŐN KERESZTÜL ÉRTÉKELNI. DÖMÖTÖR ENDRE.

Mit kapni ettől az életműtől. Másról nem szólhat az ilyen összegzés. Mert ha arról szól, hogy Lovasi ötvenéves és nemzeti intézmény, akkor nem mond semmit. Akkor sem mondana, ha arról szólna, hogy Lovasinak mit kellene, és nem kellene tennie, mondania – mindez persze együtt jár azzal, ha valaki nemzeti intézményszerű. Hogy miért volt ciki a melyik visszatérő koncert, vagy miért jó. Legalábbis engem ez nem nagyon érdekel, sőt nekem ne is ünnepeljen, ünnepeljen másnak. Nekem itt van ez az életmű, amihez mindig vissza tudok térni és ez ünnepelnivaló. Kivételes a magyar popzenében és ötven év múlva is annak számít majd. *(Ahol csak cím szerepel, az természetesem mind Kispál és a Borz-lemez.)*

TÖKÉLETES HELYETTES 50 PERCIG – DEMO (1989)

Egy Ladában hallottam először. Egy lakodalomban. A fiatalabb [tizenkét-tizenhárom éves] falusi rokonnak mutatta az idősebb városi unokabáty. Ha hallottam is volna bármi hasonló zenét addigra, a *Húsrágó hídverő* ereje akkor is letaglózott volna, de még csak nem is hallottam, szóval süppedtem a Zsiguli bőrülésébe és csak éreztem, hogy innentől minden más lesz. És ugyanezt érezte egy teljes generáció azon része, amely találkozott ezzel a kazettával.

NAPHOZ HOLDDAL (1991)

A Kispál és a Borz az Kispál András gitáros és Lovasi András énekes-basszusgitáros. A többiek a fontos kiegészítők – és ez tiszta sor, már ezen az első stúdiólemezén. Csak két ennyire tehetséges szerző és hangszeres [mert Lovasi basszusgitárosként is kiemelkedő, erről könnyen elfelejtkezünk] képes ennyi klasszikust egy debütlemezre összehozni. Lovasi András nosztalgikus képekkel nyitja pályáját, aztán igazából ezek nem is dalszövegek, hanem költemények, mondta ki a verdiktet nem olyan

sokára a kritika, de még az irodalmi is. Áthajlásos költészet. Zeneileg ugyan kiszálazhatók bizonyos minták és talán-hatások, de a Kispál-trió alapvetően eltörlő a nyolcvanas évek underground-korszakát, ráadásul úgy, hogy nem valami külföldit vesznek át. Ha valami *ennyire* minden szempontból ennyire egyedi, és még elképesztően hatásos és slágeres is, az egyszerűen ekkorát robban.

FÖLD KALAND ILYESMI... (1992)

Hogy Lovasi mennyire ért valamit, az itt lett végképp világos. Dallamokat, hozzáillő szavakat és hozzá éneklési stílust rak össze

úgy, hogy a hallgatók legalább fele bevallottan nem érti, miről is van itt szó, mégis imádja. Amit ez a zenekar az indulásakor kitalált, azt itt valósítja meg legtökéletesebb, legkompaktabb formában. Ráadásul nem is olyan nehezen érthető az, hogy miről van szó. Vagy legalábbis lehet értelmet találni neki.

ÁGYASZTAL TV (1993)

Ami a *Föld kalandon* ösztönös hatása, az itt már egy nagyon picit kitalált. A rajongótábor duzzad és imád. Én nagyon szeretem

a *Rezervátomot*, a *Szeretek, szereteket* és a *Rajtakaptál*, de úgy éreztem, hogy rajtakaptam, nem érintett meg annyira mélyen, mint az előző. A fanok szerint persze az első három LP az igazi, én ekkor láttam élőben először, fan voltam, de nem elsősoros.

SIKÁ, KASZA, LÉC (1994)

Amikor érezhető, hogy ideje továbblépni, és erre érezhető törekvések születnek. Nyilvánvalóbban nem tökéletes lemez, mint az előző,

mégis, valahogy őszintebben megy itt-ott félre. Az is biztos, hogy itt volt az első élesebb váltás Lovasi szövegvilágában. Rajongói nyelven: kevésbé lilák [zsigeriek], hanem konkrétabbak a sorok. Önreflektívbbek, önironikusabbak. A dalok viszont esetenként ingatagabbak.

ÜL (1996)

Persze, alighanem a legrosszabbul szóló album mind közül – ha azt is figyelembe vesszük, hogy ekkor hol kellett volna tartania a triónak,

mint az ország legnépszerűbb zenekarának. Persze, átmeneti lemez, amin már vannak olyan típusú kiemelkedő dalok (*Presszó rock*, *Adok egy kulcsot*), amiket ezután tucatjával tudtak írni. És persze, még sok a biztonsági régi-Kispál. Sok számhoz csak egy kicsi hiányzik, épp csak be kellett volna lökni őket a célvonalon, egy picit küzdeni velük, hogy üssenek. Így csak puffannak.

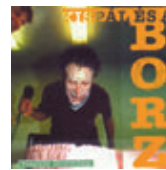
BÁLNÁK, KI A PARTRA (1997)

Nyilvánvaló korszakváltás és nem csak az új dobos miatt, bár az általa hozott lendület fülbeszökő. Nem csak az *Úlnél* sokkal jobb lemez,

de az egész életmű egyik csúcsa (és a magyar popzenéé is, természetesen). Lovasi megtalálta az újféle szövegeléshez a formát azzal, hogy alighanem helyre tette magában a hírnév feldolgozását (ez a *Sikát uralta*) és élesítette az *Ülön* már karcoló, magánmitológiába ékelt közéleti jelzéseket – amik itt húsíg hatolnak. Én egyértelműen ekkor lettem először igazán megszólítva. Egyrészt olyan energia van a dalokban – amik talán először szólalnak meg méltón –, hogy végre van grúv és Kispál gitárja beléd mászik, másrészt Dióssy billentyűseinek a helye is megkérdőjelezhetetlen, harmadrészt Lovasi egyre magabiztosabb énekes és itt már úgy énekel ki hangokat, mint aki megszabadult valami teherrel, vagy szabadulna nagyon. Minden dal ötletes, a lemez felépítése is telitalálat (a záró hármas az szintén magyar csúcs). De ennél sokkal fontosabb, hogy felismerhető, hogy mi folyik itt. Itt az országban, korhangulatban, magyar embertípus szívében. Meg mi folyik egy dalszerző elképzelt vagy valós életében, ami velem is, az enyémmel is össze tud csengeni, én is voltam így, lehetek majd így, bárcsak ne lennék majd így. Ez a fajta személyes átélhetőség persze már ott bujkált a korábbi dalokban, de itt végleg áttört. Egyenesebbek a szövegek, de hogy már csak sima dalszövegek lennének? Nem, ez csak most kezdett olyan erejű lenni, amit a legjobb költészetnél érez az olvasó.

HAPPY BORZDAY (1997)

Megmondom, szerintem mi van. Ha kicsit szerencsésebbek vagyunk, akkor a Kispál és a Borz soha többé nem írt volna

Tesis a világot, meg *Kicsit haddot*, hanem Kispál András ilyen zongorafutatok és fúvós dallamok között találta volna meg gitárjával a helyét, és bátrabban tértek volna el mindentől, ami addig volt – de nem volt ekkora szerencsénk. Ez a legjobb magyar koncertlemez. Csúcsa a *Volume*-tól az *Autóki*g tartó szakasz.

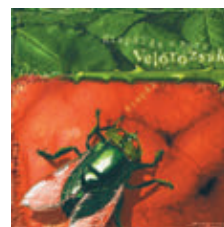
HOLDFÉNYEXPRESSZ (1998)

Ez a *Bálnák* méltó folytatása (talán egy halvány árnyalattal gyengébb annyiban, hogy a dalsorrend egy kicsit kicsaklik és van rajta

egy gyenge szám], megvan a zenei fejlődés, a dalstruktúrákkal, hangszerekkel való ismét bátrabb játék, még inkább érzelmes az ének (és játékosabb is). A Kispál és a Borz ezekben az években volt a csúcson, az nem kérdés. És hogy mindehhez mennyire lehetett kapcsolódni? Nagyon könnyen, főleg, ha szerelmes volt a hallgató.

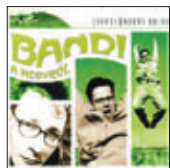
VELŐRÓZSÁK (2000)

Nem, baszki. Tök szép próbálkozás, és helyénvaló, hiszen az előző két lemezzel az a fajta világ meg lett csinálva, ki lett pipálva. Ám

ez a zenekar nem tud Radiohead lenni (vagy legalábbis kellett volna neki még egy lemeznyi nekifutás, ami elmaradt és ennek örülök). Aztán meg, amikor erre rájön, akkor ijedtében vissza is lép jó sokat. Okoskodás: kellett a továbblépés, de nem a Radiohead felé kellett volna menni, hanem a csendesülő, fúvósokkal kiegészülő megszólalás felé, az nagyon jól állt a zenekarnak. A hullámos metafora bejött, az autós viszont kompaktabb volt a *Kinn állok a ház előttben*. Persze, van számos zseniális dal (*Hullámtanulmány*, *Mialatt az ég, Az emberek megértik*), de ezen a ponton tőlük ez majd-hogynem elvárt. Ezt a lemezt én egy viszonylag intenzív időszak alatt kiszípoloztam, nem túl sok muníció maradt benne számomra.

LOVASI ANDRÁS: BANDI A HEGYRŐL (2001)

Ezen nagyon nincs mit ragozni. A legjobb Kispál és a Borz-lemezek színvonalára. Talán itt bukott ki az, hogy Lovasinak elege lett a béklyókból (amiket a zenekari forma, a Kispál Andrással közös dalszerzési tér és a rajongói elvárás képzett), és csinált egy olyan lemezt, amilyent a Borznak kellett volna előzőre. Mindegyik dal szuper, némelyik katartikus.

TURISTÁK BÁRHOL (2003)

A szólóalbum művészi sikere a zenekart is visszaterelte a helyes, önazonos sávra. És Lovasiék megszülettek egy nagyon kibukott anyagot. A nyitószám (*Nem érdekel*) alapfelütése minden korábnál erősebben gyúrja egybe a személyeset a társadalmival, és ez az egész albumot meghatározza, ahogyan az is, hogy a dalok megint jobban tudják, hova akarnak kilyukadni és oda is érnek. A *Föld kaland*, a *Bálnák*, a *Holdfény* és az ezutáni *Én, szeretlek* mellett ez a Kispál és a Borz legjobbjai. Itt éreztem végképp, hogy ahogyan öregszik Lovasi és követi le öregedő szemmel az ország állapotát – vagy valami általános emberibb állapotot –, meg ahogyan reflektálja is korosodását, az ezzel járó helyzetek megjelenését, azt én is pontosan tudom követni. És nagyon sokan mások is.

ÉN, SZERETLEK, TÉGED (2004)

De hogy ezek a nagyon sokan mások miért nem értik ezt a lemezt, na, azt meg én nem értem. Legalábbis az utólagos, érzékelhető megítélése ennek a – búcsúzását előre aligha tudó – búcsúlemeznek nagyon vegyes és inkább negatív. Amikor a Recorderen 2015-ben összeállítottuk a 21. század addigi legjobb magyar albumainak listáját, ennek beválogatását kísérte a legtöbb méltatlankodó komment. De már szenvedélyesen méltatlankodók ám. Mint ha a zenekar elárulta volna a rajongókat. Pedig ez egy tökéletes album, minden szempontból az életmű betetőzése. Ha a lehető legobjektí-

vebb értékelésben azt mondom, hogy a *Bálnák* a legsikerültebb mind közül, szubjektív megközelítésben biztosan ez a kedvencem. És biztosan azért, mert szeretlenebb, a megszokottól bátrabban ellépő, itt végre belefért sok minden és minden pont jól passzolt bele. Szerintem ezen énekel a legszebben Lovasi András és itt a legjobbak a szövegei, főleg a lemez második felében, ahol a szólóalbumhoz hasonló az elmélázó személyesség. Máig megszólít, azaz alighanem örökérvényű.

És persze a 2007-es válogatásalbum idején – amikor azért már (főleg az első Kiscsillag-lemez után) lehetett sejteni, hogy talán nem lesz itt már több Kispál – a két új szám csak még fájdalmasabb hatású volt. Főleg fájdalmasak most, jóval utólag. Ebből tényleg nem kapunk többet? Nem lehet arra várni, milyen lesz a következő Kispál? Ezek a dalok is a csúcson abbahagyáshoz tartoznak. A *tiszta udvar*, *rendes ház* és a *gemenci szarvasok* ma is torokszorítanak. És azt erősítik meg, hogy korai volt a vég a zenekar számára. Művészi persze a csúcson, emberileg aligha és tudjuk, pont az volt a baj, hogy nem volt elég ilyen új szám. Mégis, valahogy ez a pillanat nem befejezett.

KISCILLAG: GREATEST HITS VOL. 01 (2006)

Ez nyilván nagyon más zenekar, még ha eleinte nagyon is régi Kispál volt. Laza, eléggé szerethető album, elsőre jó mellékprojektnak tűnt.

Tele van erős sorokkal, és utólag nem nehéz belelátni a dalokba az átmenti állapotot. Több számról elképzelhető, milyen lett volna a Kispállal, több meg egyértelműen Kiscsillag.

KISCILLAG: ÖRÖKRE SZÍVEMBE ZÁRTALAK (2009)

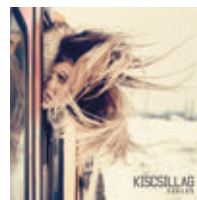
Ekkor vált nyilvánvalóvá, hogy mostantól ez lesz, és efféle kinyilatkoztatásnak is egyértelmű: a Kiscsillag rockos, virgoc, slágeres. Ebből a szempontból ez is a legkompaktabb lemeze a zenekarnak, amibe én nem tudtam belekapaszkodni. Az *Igazságos* című zárószám nagyon tetszik.

KISCILLAG: NÉNIKET A BÁCSIKNAK! (2011)

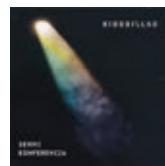
Némileg cizelláltabb verziója az előzőnek, vagy: Kiscsillag-lemez, néhány Lovasi-szólódallal. Viszont nagy a kilengés a jó és a felejthető szerzemények között. Ugyan együtt öregszünk, de már nem jönnek úgy a továbbgondolható sorok, ahogyan kellenének.

KISCILLAG: SZELES (2014)

Talán érezte ezt a zenekar is és összekapta magát. A debüt után ez a legjobb Kiscsillag-album, leginkább, mert megszabadultak a zenekarra saját maguk által aggatott nehezékektől. Lehet másmilyennek mutatkozni, változatosan hangszerezni, társadalmilag-politikailag újra kicsit reflektívabbnak lenni.

KISCILLAG: SEMMI KONFERENCIA (2017)

Láttam a darabot, nem volt rossz. Ezt a lemezt viszont nem tudom nem alkalmazott zeneként hallgatni, legalábbis önmagában, albumtrekként több szám sem működik. A *Didergő király* szép. Ezen a ponton vagy valamikor a nem túl távoli jövőben talán egy Lovasi-szólóalbum mutathatná meg igazán a dolgok állását. Hogy nem a semmi van, hisz valami mindig van. Részemről persze ez önzés is, kéne mihez mérnem, hogy mennyire vagyok öreg.

És akkor a végén összeáll, hogy ez az életmű. Ott a kínzó kérdés, hogy elég-e ennyi? Van-e benne elég jó. Ez minden? Többre emlékeztem. Vagy ha elég közel és mélyre hajolunk, akkor sok is, feldolgozhatatlan sok. Annyi a jó dal, annyi a jó szöveg, mint talán egyetlen másik magyar előadótól sem, mondjuk Cseh Tamásnál kivül. Ötven évig eddig jutni jó. Sokkal több is annál. Ahogy egy gyerek próbálja megérteni a világot. Állhatatosan, csillogó szemmel. És meg is fejtí, de aztán elfelejtí. Felnő és onnantól kezdve mindig csak újra próbálkozik, de annak a küzdelemnek a célja viszi előre. Ezekkel a dalokkal és lemezekkel is így van. A legtöbbjükkel. 📌

FŐ TÉR,
SZENTLÉLEK TÉR

ADVENT ÓBUDÁN

WWW.ADVENTOBUDAN.HU

2017. 12. 01-23.

DEC
2. 17:00

MEGNYITÓ: BÚS BALÁZS, ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER POLGÁRMESTERÉNEK
ÜNNEPI BESZÉDE ÉS ÜNNEPI FÉNYGYÚJTÁSA ❄️ KORCSOLYAPÁLYA AVATÁS
❄️ MÁGUSTONES ❄️ MUZSIKÁS ÉS PETRÁS MÁRIA ❄️ BESH O DROM

DEC
1-3.

ZUBOLY ❄️ GRYLLUS VILMOS ❄️ CSILLAG KÓRUS & LOUISIANA DOUBLE
❄️ FERENCZI GYÖRGY ÉS AZ 1-SŐ PESTI RACKÁK

DEC
8-10.

BUDAPEST RAGTIME BAND ❄️ BELVÁROSI BETYÁROK
❄️ ÓBUDAI NÉPZENEI ISKOLA ❄️ ROMENGO ❄️ MÉZ ❄️ NANA VORTEX

DEC
15-17.

SZIRTES EDINA MÓKUS ÉS FEKETE JÁNOS „JAMMAL” ❄️
MESICS GYÖRGY ÉS A SOMLÓ BANDA ❄️ MAGYARVISTA SOCIAL CLUB
❄️ HOT JAZZ BAND ❄️ DANIEL SPEER BRASS ❄️ MISZTRÁL

DEC
22-23.

TÁRKÁNY MŰVEK ❄️ KÁRÁSZ ESZTER ÉS AZ ESZTER-LÁNC MESEZENEKAR
❄️ PETRUSKA ❄️ KALÁKA

ÓRIÁS KARÁCSONYFA ❄️ BETLEHEM ❄️ ÜNNEPI FÉNYEK ❄️ GYERMEK- ÉS CSALÁDI PROGRAMOK
❄️ KÉZMŰVES PORTÉKÁK VÁSÁRA ❄️ GASZTROSÉTÁNY ❄️ KARÁCSONYI ÉTELEK-ITALOK
❄️ INGYENES KORCSOLYAPÁLYA ❄️ ADVENTI GYERTYAGYÚJTÁS KÖZÖS ÉNEKLÉSEL
ÜNNEPELJÜNK EGYÜTT, ÉREZZÜK ÁT KÖZÖSEN AZ ÜNNEPVÁRÁS IGAZI HANGULATÁT!

AZ ADVENTI PROGRAMOK MINDEN HELYSZÍNEEN INGYENESEN LÁTOGATHATÓK.
INSTAGRAM: @ADVENTOBUDAN ❄️ FESZTIVÁLFDON: 06 30 452 0204 ❄️ A MŰSORVÁLTOZTATÁS JOGÁT FENNTARTJUK.

